

Міністерство освіти і науки України
Хмельницький національний університет
Факультет економіки і управління
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ТЕОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ, ПРАКТИКА

*Збірник наукових праць
здобувачів вищої освіти
і молодих учених*

2022 рік

Міністерство освіти і науки України
Хмельницький національний університет
Факультет економіки і управління
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

**Фінансові аспекти
розвитку економіки України:
теорія, методологія, практика**

**Збірник наукових праць здобувачів вищої освіти
і молодих учених**

*Рекомендовано до опублікування рішенням Вченої Ради факультету економіки і управління
Хмельницького національного університету
протокол № 4 від 22.11.2022 р.*

*Рекомендовано до опублікування рішенням кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Хмельницького національного університету
протокол № 4а від 21.11.2022 р.*

Збірник наукових праць здобувачів вищої освіти і молодих учених підготовлено за матеріалами III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Розвиток інноваційного фінансового управління суб'єктами економіки в умовах реалізації євроінтеграційної стратегії України», яка проводилася 16 листопада 2022 р. на базі Хмельницького національного університету.

Голова редколегії:

Хрущ Н. А., д.е.н., проф., завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування.

Члени редколегії:

Квасницька Р. С., д.е.н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування;

Форкун І. В., к.т.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування;

Ларіонова К. Л., к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування;

Доценко І. О., к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування;

Матвійчук Л. О., к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування;

Пристапа Л. А., к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування;

Сидорчук І. П., к.е.н, ст. викладач кафедри фінансів, банківської справи та страхування;

Гордєєва Т. А., ст. викладач кафедри фінансів, банківської справи та страхування;

Олійник А. В., ст. викладач кафедри фінансів, банківської справи та страхування.

Технічний секретар редколегії:

Доценко І. О., к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування.

Фінансові аспекти розвитку економіки України: теорія, методологія, практика : збірник наукових праць здобувачів вищої освіти і молодих учених / ред. кол.: Н. А. Хрущ, Р. С. Квасницька, І. В. Форкун та ін. (відп. ред. Н. А. Хрущ). Хмельницький : ХНУ, 2022. 130 с.

У збірнику подано статті, що відображають результати наукових досліджень молодих учених, здобувачів вищої освіти за напрямками: стратегічні напрями розвитку інновацій в фінансовому управлінні суб'єктами господарювання в процесі євроінтеграції; інноваційне забезпечення розвитку різних сегментів національного та світового фінансового ринків; фінансове забезпечення інноваційного розвитку державного сектору економіки; фінансове забезпечення інноваційного розвитку малого та середнього бізнесу в умовах євроінтеграції; фінанси домогосподарств у забезпеченні інноваційного розвитку різних сфер економіки в умовах дії євроінтеграційних процесів; загальні проблеми інноваційного розвитку економіки в умовах євроінтеграції.

Автори погоджуються з правом розміщення статей у збірнику наукових праць здобувачів вищої освіти і молодих учених в електронному вигляді на офіційному сайті кафедри фінансів, банківської справи та страхування Хмельницького національного університету за адресою: <https://fbss.khmn.u.edu.ua/>

УДК 338:33(477)

**6. Загальні проблеми інноваційного розвитку економіки
в умовах євроінтеграції**

Бондаренко А. Ю., Шишкова Н. Л. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ У ДІЯЛЬНОСТІ АУДИТОРА ПРИ РОЗГЛЯДІ ШАХРАЙСТВА ТА ПОМИЛОК В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	107
Брусов Н. О., Гудзь Т. П. ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	109
Григорян О. О. ОЦІНКА НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ ТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ НА РІВЕНЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ.....	111
Дзюба Д. В., Шишкова Н. Л. РОЛЬ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	114
Катерняк О. В., Христенко Г. М. ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОСНОВА ЙОГО СТАЛОГО РОЗВИТКУ	115
Книш Д. А. ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ.....	117
Матюшенко Н. Р., Богуславська С. І. ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ В СУЧАСНИХ УМОВАХ УКРАЇНИ	119
Москальова Ю. Є., Ярова О. А. ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	121
Нечитайло І. Ю., Остапенко В. М. ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	123
Попель С. А. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ПОДАННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ ПРИБУТТЯ	126
Семряга Б. В., Форкун І. В. КОМУНАЛЬНИЙ КРЕДИТ І ЙОГО ФОРМИ	128

величезна кількість взаємообумовлених варіантів. Для вирішення таких завдань, вчені перебували в пошуку методів протягом усього ХХ ст. В цей час математика, в пошуках вирішення завдань синтезу, особливо в системах з великою питомою вагою участі людини, стикалася з найрізноманітнішими прикладними проблемами в різних областях. Унаслідок великої динаміки складних функціональних залежностей, при великій кількості змінних без однозначних співвідношень, що визначають низьку прогнозу обумовленість, призводить до серйозних ускладнень в моделюванні і отриманні від нього результатів в практичній реалізації. Виникла необхідність в нових алгоритмах, відображених сучасним апаратом формалізації, а також засобів обробки великих інформаційних масивів, пов'язаних з процесами, де домінує людський фактор.

В кінці ХХ ст. з'явилася системна методологія, яка задовольняє всім вимогам сучасності, у якій сформульовані принципи та основні системні закономірності, на які можна опертися в інноваційній діяльності при моделюванні та прогнозуванні складних процесів. Вона складається з трьох окремих теоретичних викладів: теорії гіперкомплексних динамічних систем [2], закономірності системного розвитку [3], система діяльності [4]. Характерною особливістю цієї сучасної методології, є її універсальний характер. Вона володіє філософським рівнем загальності, будучи теоретично і методологічно повною міждисциплінарною концепцією, придатною для її безпосереднього застосування в конкретних завданнях. У даній теоретичній конструкції розглянуто механізм формалізації, який дозволяє враховувати людський фактор. Ця задача вирішена за рахунок двох особливостей теорії ГДС – моделі людини і принципу гомоцентризму.

Універсальність її визначена тим, що базується на нових принципах, вона побудована на методологічних інваріантах (універсалиях) – таких характеристиках, які присутні в будь-якому об'єкті, процесі або явищі, що розглядаються як система. Вони співвідносяться між собою закономірностями, описаними за допомогою введеного в науковий обіг нового апарату формалізації, гіперкомплексних матриць і графів як алгебраїчної і безперервної форм відображення [2].

Висновки. Україні потрібні методологічні засоби, які можна використати у наукових дослідженнях та інноваційної діяльності з урахуванням далекої перспективи. При цьому, акцент не просто на закономірності, а на сучасні наукові, універсальні в широкому діапазоні в часі, за якістю і в стані об'єкта. В даний час основна частина методик і методів вже застаріли, вони дуже вузькі. Вони були придатні тільки для певного періоду, рівня і для певної обмеженої сукупності об'єктів, що знаходяться в стаціонарному стані, зручному для спостереження

Література

1. Білорус О. Г., Мацейко Ю. М. Глобальна перспектива і сталий розвиток (Системні маркетингологічні дослідження) : монографія. Київ : МАУП, 2005. 492 с.
2. Малюта А. Н. Гиперкомплексные динамические системы. Львов : Выща школа, 1989. 118 с.
3. Малюта А. Н. Закономерности системного развития. Киев : Наукова думка, 1990. 136 с.
4. Малюта А. Н. Система деятельности. Киев : Наукова думка, 1991. 206 с.

Нечитайло І. Ю., Остапенко В. М.
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця,
м. Харків

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Актуальність дослідження. 24 лютого 2022 року російська федерація розпочала повномасштабне військове вторгнення в Україну. Відтоді в Україні діє воєнний стан. У зв'язку з цим прийнято спеціальне законодавство в різних сферах, у тому числі в тих, що безпосередньо стосуються підприємницької діяльності. Зміни в законодавстві впливають на бізнес, на оформлення документів та вартість податків. Особливо за умов війни, коли закони можуть змінюватися відповідно до ситуації на фронті та економіці.

Після повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну українська харчова промисловість зазнала швидких змін, а пов'язане з цим українське законодавство істотно змінилося. В Україні діє воєнний стан, який змінює правила ведення бізнесу на користь держави. Щоб зберегти правопорядок і вирішити поточні макроекономічні проблеми, харчове законодавство потребувало адаптації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Змінено квоти товарів щодо експорту товарів, які підлягають ліцензуванню. Постановами Кабінету Міністрів України (Уряду) від 5 березня 2022 р. № 207 [5], від 9 квітня 2022 р. № 422 [6] та від 3 травня 2022 р. № 549 зведено до нуля квоти на експорт жита, вівса, гречки та харчових продуктів [1]. Це означає фактичну заборону експорту. За наявності декларативної ліцензії можливий експорт пшениці та суміші пшениці та жита – меслін, кукурудза, куряче м'ясо та яйця та соняшникова олія. Будь-яка інша продукція може вільно експортуватися відповідно до стандартної процедури.

Мета статті: визначення основних тенденцій митного оформлення під час воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. Зміни імпорту та експорту України за 2021–2022 роки представлено в таблиці. 1.

Таблиця 1

Зміни імпорту та експорту України (2021–2022 рр.)

Показник	6 місяців 2021 р.	6 місяців 2022 р.	Зміни, %	7 місяців 2021 р.	7 місяців 2022 р.	Зміни, %
Імпорт	31,1	25,3	–18,60	28,9	30	3,80
Експорт	29,9	22,7	–24,10	26,7	25,7	–3,70
Зовнішньоторговий оборот	60,9	48	–21,20	55,5	55,7	0,40
Сальдо зовнішньої торгівлі	–1,2	–2,6	116,70	–2,2	–4,3	99,10

Спрощено митне оформлення окремих видів товарів, у тому числі продуктів харчування. Зокрема, 9 березня 2022 року Уряд України прийняв Постанову № 236 [2], якою врегульовано питання митного оформлення окремих товарів, що ввозяться на митну територію України в період застосування воєнного стану. Цим нормативно-правовим актом передбачено можливість декларування та митного оформлення як безпосередньо на кордоні або перед будь-яким митним органом, так і за попереднім митним декларуванням без доставки товару на митний термінал. Крім того, уповноваженому митному органу надається можливість відстрочити сплату митних платежів при ввезенні товарів на митну територію України на підставі письмової заяви платника податків, поданої одночасно з митною декларацією.

Постановою Уряду України від 24 лютого 2022 року № 153 [7] затверджено перелік товарів критичного імпорту. Зокрема, назву постанови Кабміну № 153 від 24.02.2022 «Про перелік товарів критичного імпорту» змінили на «Про окремі питання щодо забезпечення здійснення імпорту» й затвердили перелік послуг, робіт, прав інтелектуальної власності, інших немайнових прав, призначених для продажу (оплатної передачі), за операціями з імпорту яких рекомендовано Національному банку забезпечити здійснення переказів.

Уряд України спростив вимоги до маркування імпортованих харчових продуктів для їх пришивидження ввезення в період застосування воєнного стану, прийнявши постанову від 9 березня 2022 року № 234 «Про заходи щодо забезпечення безперебійного постачання імпортованих харчових продуктів і кормів в умовах воєнного стану» [3]. Крім того, постачальники харчових продуктів можуть використовувати для інформації про продукцію іншу мову, ніж державна мова України, але супровідна інформація до партії товару має бути українською мовою. Допускається маркування харчових продуктів і кормів, що надсилаються як гуманітарна допомога, мовою імпортера. Оператори ринку, закриваючи свої потужності, можуть використати залишки упаковки чи контейнерів на інших потужностях з виробництва аналогічних харчових продуктів і кормів.

5 квітня 2022 року набрав чинності Закон України від 24 березня 2022 року № 2142-IX «Про внесення змін до Закону України про податки та інших законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства на період воєнного стану» [8] набрав чинності. Він запроваджує митну реформу, яка значно спрощує всі митні формальності для оперативного забезпечення потреб України в період воєнного стану.

Законом № 2142-ІХ введено в дію постанову Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 р. № 330 «Про деякі питання здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, у тому числі транспортних засобів, в умовах воєнного стану», якою визначено спрощений порядок митне оформлення товарів і транспортних засобів [4].

Введення воєнного стану в Україні вплинуло передусім на ліцензування та квотування саме експорту товарів. Парламент вже декілька разів змінював перелік товарів, експорт яких підлягає ліцензуванню та/або квотуванню. Так, відповідно до останньої редакції змін до Постанови КМУ 1424, квотуванню / ліцензуванню підлягають товари, представлені в таблиці 2 [9].

Таблиця 2

Перелік товарів, що підлягає квотуванню та ліцензуванню

Товар	Квота	Ліцензія
Жито, овес, гречка, просо, цукор Сіль, придатна для споживання людьми Добрива мінеральні або хімічні, фосфорні Добрива мінеральні або хімічні, калійні Добрива мінеральні або хімічні із вмістом двох чи трьох поживних елементів: азоту, фосфору та калію; інші добрива; товари цієї групи у таблетках чи аналогічних формах або в упаковках масою брутто не більш як 10 кг	0 (фактично експорт заборонено)	Потрібна
Добрива мінеральні або хімічні, азотні	210 000 т	Потрібна
Пшениця і суміш пшениці та жита (меслін) М'ясо курей свійських, яйця курей свійських Велика рогата худоба, жива М'ясо великої рогатої худоби, морожене М'ясо та їстівні м'ясні субпродукти, солоні або в розсолі, сушені або копчені; їстівне борошно з м'яса або м'ясних субпродуктів: м'ясо великої рогатої худоби	Відсутня	Потрібна

Для отримання ліцензії на експорт вказаних вище товарів суб'єкту господарювання необхідно звернутися до Міністерства економіки України. Для цього необхідно подати в електронному вигляді заявку на видачу ліцензії, лист-звернення щодо отримання ліцензії та копії документа, що підтверджує експортну операцію. Варто вказати, що в період воєнного стану отримати таку ліцензію можна швидко (протягом 1–2 днів), більше того – не потрібно відвідувати Міністерство економіки України.

Зміни передбачають тимчасове призупинення сплати ввізного мита (для всіх компаній) та ПДВ (для юридичних осіб, які зареєстровані платниками єдиного податку I, II та III груп (крім тих, які сплачують 3 % доходу) при імпорті товарів, за винятком тих, що походять або вивозяться з росії чи будь-якої держави-агресора або вивозяться з окупованої території України в установленому законодавством порядку, а також транспортних засобів, які також звільняються від сплати акцизного збору за умови їх ввезення фізичними особами. На алкогольні напої та тютюнові вироби поширюються винятки з митних преференцій.

Висновки. Отже, з того моменту, як почалася війна в Україні та росія вторглася на суверенну територію країни, наше законодавство отримало низку змін, які контролюють економіку. Це зроблено для того, щоб отримати мінімальні економічні втрати від такої жадливої події, як війна.

Література

1. Про внесення змін у додатки 1 і 5 до постанови Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 р. № 1424. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/207-2022-п#Text>
2. Деякі питання митного оформлення окремих товарів, що ввозяться на митну територію України у період дії воєнного стану. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2022-п#Text>
3. Про заходи щодо забезпечення в умовах воєнного стану безперебійного постачання імпортованих харчових продуктів і кормів. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/234-2022-п#Text>

4. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2142-20#Text>

5. Про окремі питання щодо забезпечення здійснення імпорту. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/153-2022-%D0%BF#Text>

6. Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2022 рік. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1424-2021-%D0%BF#Text>

Попель С. А.
Державний податковий університет,
м. Ірпінь

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ПОДАННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ ПРИБУТТЯ

Актуальність дослідження. На сьогодні питання відповідальності за порушення правил подання загальної декларації прибуття в Україні залишається неврегульованим, оскільки в Митному Кодексі України відсутні норми, якими передбачено притягнення до відповідальності декларанта за несвоєчасне подання загальної декларації прибуття або подання недостовірних чи неповних відомостей митному органу про товари що переміщуються через митний кордон. Відповідно до чинного законодавства передбачена відповідальність лише за відсутність на момент здійснення митних формальностей у пункті пропуску через державний кордон України загальної декларації прибуття на товари, що є підставою для відмови у пропуску через митний кордон України товарів і транспортних засобів комерційного призначення, що їх транспортують та притягнення перевізника до адміністративної відповідальності відповідно до Митного кодексу України.

На практиці, якщо у пункті пропуску через митний кордон України виявлено, що декларація відсутня то інспектором приймається рішення про «не пропуск» товарів через митний кордон та оформлюється картка відмови, якщо ж декларацію подано невчасно або із незаповненими полями то до неї можуть застосовуватися митні формальності (перевірка документів та відомостей, митний огляд, тощо). Таким чином, питання відповідальності декларанта за несвоєчасне подання або подання недостовірних відомостей у загальній декларації прибуття залишається невирішеним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню сучасних інструментів попереднього інформування митних органів присвячені наукові праці таких вітчизняних науковців, як: І. Г. Бережнюк, І. В. Несторишен, Т. В. Руда, Л. М. Федоришена, О. А. Фрадинський. Проте, малодослідженим залишається питання нормативно-правового врегулювання відповідальності декларанта за несвоєчасне подання загальної декларації прибуття або подання недостовірних чи неповних відомостей митному органу, що і обумовлює актуальність дослідження.

Мета статті: аналіз міжнародного досвіду щодо відповідальності за порушення правил подання загальної декларації прибуття та напрацювання пропозицій для України.

Виклад основного матеріалу. Міжнародна практика показує, що найчастіше серед видів адміністративної відповідальності за несвоєчасне подання загальної декларації прибуття або подання недостовірних чи неповних відомостей митному органу про товари що переміщуються через кордон застосовуються такий вид адміністративної відповідальності, як штраф.

Так у США на перевізників, які недотримуються термінів подання судового маніфесту (інструмент попереднього інформування), накладається штраф. Зокрема, у випадку, якщо перевізник не подає маніфест судна відповідно до правил та у спосіб передбачений Департаментом митної та прикордонної охорони США, не подає заяву протягом необхідного терміну або в електронному вигляді, подає до митного органу підроблені документи, або окремі елементи даних з перевізника стягується штраф у розмірі 5 000 дол. США за перше порушення і 10 000 дол. США за кожне наступне порушення [1].

В Європейському Союзі кожна держава самостійно встановлює відповідальність за даний вид правопорушення. У переважній більшості це є штраф розмір якого варіюється від 200 до 2000 євро, залежно від економічного рівня розвитку країни.

Наукове (електронне) видання

Фінансові аспекти розвитку економіки України: теорія, методологія, практика

**Збірник наукових праць
здобувачів вищої освіти і молодих учених**

Відповідальні за випуск:
Хрущ Н. А., Доценко І. О.

*Відповідальність за достовірність поданих матеріалів
несуть автори публікацій*

Матеріали конференції розміщені на сайті кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Хмельницького національного університету за адресою: <https://fbss.khmnu.edu.ua/>